
Zitting 1982–1983

---

11 932

Herziening van de bepalingen van het Wetboek van Strafrecht, het Wetboek van Strafvordering, de Beginselenwet, gevangeniswezen en enkele andere wetten omtrent de maatregel van terbeschikkingstelling en enige andere onderwerpen die met de berechting van geestelijk gestoorde delinquenten samenhangen

Nr. 12¹

BIJLAGEN BIJ DE NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET EINDVERSLAG²

Tekst van de bijlagen begint op blz. 2.

---

¹ In de nota naar aanleiding van het verslag (stuk nr. 10) moet op blz. 6, derde regel in plaats van «rechtvaardigheid» gelezen worden: rechtvaardiging.

² Houdende de blz. 30 en 31 van de nota naar aanleiding van het verslag en het ontbrekende vervolg daarop.

BIJLAGE I. Terbeschikkingstelling in het buitenland (West-Europa)

	1	2	3	4	5	6	7
	Aard van de maatregel	Welke delicten	Onderscheid volledige/verminderde toerekeningsvatbaarheid	Mogelijkheid v. combinatie straf/maatregel en in welke volgorde	Duur van de maatregel	Rechtspositie justitiabele	Terbeschikkingstelling niet intramuraal
België	<p>een strafrechtelijke beveiligingsmaatregel maakt in het kader van internering/ter beschikkingstelling een geneeskundige behandeling mogelijk</p> <p>de internering kan plaatsvinden in speciale inrichtingen ressorterend onder Ministerie van Justitie</p> <p>plaatsing in een (particuliere) psychiatrische inrichting is bij de wet mogelijk, doch wordt in de praktijk zelden toegepast</p>	alle misdrijven	juridische gelijkstelling van totaal niet toerekeningsvatbaren en verminderd toerekeningsvatbaren	<p>ja, i.g.v. recidivisten/gewoontemisdadigers; eerst straf, dan maatregel</p> <p>i.g.v. lichte stoornis is een voorwaardelijke straf met proeftijd mogelijk</p>	<p>volstrekt onbepaalde internering; alleen i.g.v. recidivisten/gewoontemisdadigers; straf in combinatie met gemaximeerde internering</p> <p>invrijheidsstelling kan alleen geschieden indien geestestoestand v.d. geïnterneerde voldoende verbeterd is en enkele voorwaarden tot reclassering vervuld zijn</p>	<p>verdachte of zijn advocaat kan hoger beroep instellen tegen beschikking tot internering</p> <p>beëindiging internering mogelijk op verzoek v.d. verdachte of zijn advocaat; bij verwerking verzoek geen hoger beroep mogelijk tegen beslissing</p>	voor zover bekend: neen
Frankrijk	<p>alleen i.g.v. volledige ontoerekeningsvatbaarheid is toepassing van een administratieve maatregel mogelijk</p> <p>deze maatregel maakt opname in een psychiatrische inrichting mogelijk; de prefect van het departement besluit tot opname</p>	alle misdrijven	de jure: alleen onderscheid tussen volledig toerekeningsvatbaren en volledig ontoerekeningsvatbaren; de facto: op grond van psychiatrische rapportage een verminderde straf mogelijk; deze straf kan geëxecuteerd worden in speciale inrichtingen ressorterend onder Ministerie van Justitie	neen, i.g.v. toepassing van de administratieve maatregel	<p>onbepaald i.g.v. toepassing administratieve maatregel</p> <p>directeur v.d. psychiatrische inrichting brengt advies uit inzake beëindiging v.d. behandeling; de prefect v.h. departement beslist tot ontslag</p>	geen gegevens ter beschikking	voor zover bekend: neen
Zweden	een strafrechtelijke veroordeling tot gesloten psychiatrische zorg (internering) in het kader v.d. Wet op de Geestelijke Gezondheid; deze zorg vindt plaats binnen het systeem v.d. gewone openbare	alle misdrijven waarop gevangenisstraf van meer dan twee jaar is gesteld	toepassing alleen mogelijk i.g.v. psychische stoornis of afwijking, die zo ernstig is dat intra-murale zorg is geboden en als daarenboven bepaalde speciale indicaties bestaan die in de	neen	onbepaald; de rechter kan minimum tijdsduur bepalen (variërend v. 1 tot max. 12 jr.); beslissing over verlening verblijf door ontslagie., niet door justitiële organen; echter zonder toestem-	de mogelijkheden die de vrije burger heeft om zijn rechten te beschermen, bestaan in principe ook voor de gedetineerde; hij kan zich wenden tot inr. autoriteiten, lokale en centrale raden,	Zweden kent de mogelijkheid de veroordeelde toe te vertrouwen aan organisaties en instituten voor de geestelijke gezondheid; voorwaarde: het onderhouden van contact met bv. een psy-

	gezondheidszorg		strafwet worden genoemd		ming v. rechter mag de institutionele zorg niet langer duren dan totaal 3 jr. na minimum of niet meer dan 5 jr. daarna als dat minimum 3 jr. of meer was	parlement, ombudsman, Hoge Raad voor Administratieve Zaken, Kabinet; rechten en plichten vastgelegd in Wet op behandeling van gedetineerden in gevangnissen, interneringsinrichtingen en jeugdgevangnissen	chiatische polikliniek, indien opname niet is geïndiceerd; rechter kan pas in een inrichting plaatsen nadat psychiatrisch onderzoek de noodzaak daartoe heeft aangetoond
Noorwegen	strafrechtelijke maatregel ter beveiliging	alle misdrijven; de facto wordt de maatregel erg weinig toegepast (ook niet bij gevaar voor herhaling v. ernstige misdrijven)	zowel volledig onals verminderd toerekeningsvatbaar	i.g.v. verminderde toerekeningsvatbaarheid is combinatie mogelijk; M.v.J. bezit de bevoegdheid desgewenst de straf niet te executeren	rechter moet max. duur voorstellen; beslissingen over bv. verlenen v. voorw. ontslag en evt. opnieuw instellen v.d. maatregel door M.v.J.; de rechter kan door haar bepaalde max. duur zonedig verlengen	ongecensureerde correspondentie met M.v.J., Commissie v. Toezicht, ombudsman; tegen beslissingen is meestal beroep mogelijk; ieder jaar advies over (on)gewenstheid voortzetting v. verblijf; als tot voortzetting wordt beslist kan eerst na 6 mndn. een nieuw verzoek in behandeling worden genomen	voor zover bekend; neen
Denemarken	in principe alleen gevangenisstraffen v. bepaalde duur; uitzonderingen: a) zwakzinnigen en anderzins volledig ontoerekeningsvatbaren kunnen door rechter worden veroordeeld tot behandeling; de M.v.J. is niet verantwoordelijk voor de behandeling; beslissing over ontslag door rechter b) veiligheidsdetentie: verwijdering uit maatschappij wegens gevaar voor leven of gezondheid v. anderen; niet vereist dat men behandeling nodig heeft	a) alle misdrijven voor zover kan worden nagegaan b) alleen i.g.v. zeer ernstige misdrijven, waarbij tevens gevreesd wordt voor herhaling v. zeer ernstig misdrijf (moord, gewapende roofoverval, verkrachting e.d.)	a) volledig ontoerekeningsvatbaar b) zowel volledig, verminderd als ontoerekeningsvatbaar	a) voor zover bekend geen combinatie; b) veiligheidsdetentie subsidiair, dus in combinatie	a) onbeperkt; b) veiligheidsdetentie is subsidiaire maatregel d.w.z. dat er als hoofdstraf meestal een zeer lange gevangenisstraf is opgelegd	ongecensureerde correspondentie met autoriteiten; verdere gegevens ontbreken	indien opname niet is geïndiceerd ook andere maatregel mogelijk; over wijzigingen beslist de rechter; niet bekend is of ook besloten kan worden tot omzetting in opname

	1	2	3	4	5	6	7
	Aard van de maatregel	Welke delicten	Onderscheid volledige/verminderde toerekeningsvatbaarheid	Mogelijkheid v. combinatie straf/maatregel en in welke volgorde	Duur van de maatregel	Rechtspositie justitiabele	Terbeschikkingstelling niet intramuraal
Bondsrepubliek Duitsland	voor zover kan worden nagegaan vindt afhandeling in een strafrechtelijk kader plaats	concrete misdrijven worden niet genoemd; er zijn verschillende maatregelen, deze zijn gedifferentieerd naar de aard van de inrichting – ontwenninginrichting (weinig voorwaarden, kans op herhaling v. strafbare handelingen) – psych.inr. (gevaarlijk v.d. samenleving, kans op herhaling v. ernstige misdrijven); – «Sicherungsbe-wahrung» (misdrijven te verwachten met ernstige materiële, fysieke of psychische schade terwijl er reeds sprake is geweest van ernstige recidive)	alleen voor plaatsing in psychiatrische inrichting is vereist dat betrokkene niet of verminderd toerekeningsvatbaar is	behalve i.g.v. ontoerekeningsvatbaarheid is combinatie v. straf en maatregel mogelijk; is naast de maatregel ook een straf opgelegd, dan wordt als regel eerst de maatregel tenuitvoergelegd; de maatregel wordt in mindering gebracht op de straf-tijd; bij een evt. strafrestand kan V.I. volgen; zo niet dan wordt de maatregel voortgezet; een en ander geldt niet voor de «Sicherungsbe-wahrung»	plaatsing in ontwenninginr. duurt max. 2 jr.; tussentijds moet halfjaarlijks door de rechter over voortzetting worden beslist; plaatsing in psychiatrische inrichting is niet aan een maximum gebonden; tussentijds moet jaarlijks door de rechter over voortzetting worden beslist; «Sicherungsbe-wahrung» kan bij eerste oplegging max. 10 jr. duren; een volgende oplegging is niet aan een maximum gebonden; tussentijds moet tweejaarlijks door de rechter over voortzetting worden beslist	voor zover kan worden nagegaan, in beginsel als die van gedetineerde	maatregelen kunnen voorwaardelijk niet tenuitvoer worden gelegd, met uitzondering v.d. «Sicherungsbe-wahrung», teneinde ambulante behandeling mogelijk te maken; een en ander gaat dan met toezicht gepaard
Engeland	strafrechter beslist; een en ander is geregeld in «Mental Health Act 1959»; gewone rechter geeft alleen «hospital orders»; high court of Crown Court geven «hospital orders» met «restriction orders» (ontslag alleen na toestemming Min. v. Binnenlandse Zaken); opname in inrichtingen v. alg. geest. gezondheidszorg (waaronder: «maximum security units»)	delicten waarop gevangenisstraf staat of waarop de straf niet is «fixed by law»; i.g.v. «murder» moet levenslange gevangenisstraf worden opgelegd	alleen volledig ontoerekeningsvatbaar; als wordt aangegeven dat behandeling niet mogelijk is of geen kans biedt op verbetering geen «hospital order» maar gevangenisstraf; bij «murder» kan verminderde toerekeningsvatbaarheid worden aangevoerd; in dat geval wordt het feit teruggebracht tot «manslaughter», met als gevolg dat een lagere gevangenisstraf kan worden opgelegd	geen combinatie is mogelijk	«hospital order» is onbepaald; beslissing op zelfde wijze als in alg. geest. gezondheidszorg (verlening om de twee jaar); i.g.v. «restriction order»; «restrictions» voor bepaalde of onbepaalde tijd mogelijk; na afloop «restrictions» weer hetzelfde als bij «normale» «hospital order».	beroep mogelijk tegen elke verlenging	«guardianship order»: geplaatst onder toezicht van een plaatselijke gezondheidsambtenaar; niet bekend is of «guardianship» omgezet kan worden in «hospital order»

Tabel 1: Personen, eind 1981 verblijvende ex art. 47/120 Gevangenismaatregel in een t.b.r.-inrichting: delict ter zake waarvan gevangenisstraf werd opgelegd en de duur van de toegemeten vrijheidsstraf.

Delict ¹	Duur van toegemeten straf
1. artt. 289, 287 Sr.	10 jaar
2. artt. 311, 312 Sr.	11 jaar, 6 maanden
3. art. 287 Sr.	7 jaar
4. art. 287 Sr.	8 jaar
5. art. 287 Sr.	8 jaar
6. art. 289 Sr.	20 jaar
7. art. 289 Sr.	8 jaar
8. artt. 287, 312 Sr.	7 jaar, 6 maanden
9. art. 287 Sr.	12 jaar
10. artt. 247, 311, 312 Sr. mmg.	10 jaar, 7 maanden
11. art. 289 Sr.	8 jaar
12. artt. 310, 311, 312 Sr.	7 jaar
13. artt. 311, 312 Sr.	20 maanden
14. art. 289 Sr.	12 jaar
15. overtreding Opiumwet	7 jaar, 3 maanden
16. art. 287 Sr.	2 jaar, 6 maanden
17. art. 287 Sr.	7 jaar
18. art. 312 Sr.	5 jaar
19. overtr. Opiumwet	3 jaar
20. art. 289 Sr.	4 jaar, 6 maanden
21. art. 312 Sr. mmg.	3 jaar
22. art. 289 Sr.	10 jaar
23. artt. 157, 326, 416 Sr.	3 jaar, 6 maanden
24. artt. 312, 310, 317, 416 Sr.	7 jaar
25. artt. 287, 288 Sr.	20 jaar
26. art. 311 Sr.	3 jaar
27. art. 289 Sr.	7 jaar
28. artt. 312, 317 Sr.	2 jaar, 6 maanden
29. art. 289 Sr.	20 jaar
30. artt. 289, 312 Sr.	levenslang

¹ Art. 289 Sr. moord; art. 287 Sr. doodslag; art. 311 Sr. diefstal onder verzwarende omstandigheden; art. 312 Sr. diefstal voorafgegaan, vergezeld of gevolgd van geweld of bedreiging met geweld tegen personen; art. 247 Sr. het plegen van ontuchtige handelingen met iemand die in staat van bewusteloosheid of onmacht verkeert of jonger is dan 16 jaar of het verleiden van iemand beneden de

leeftijd van 16 jaar tot het plegen of dulden van zodanige handelingen dan wel het verleiden van iemand beneden 16 jaar tot vleselijke gemeenschap buiten echt met een derde; art. 310 Sr. diefstal; art. 317 Sr. afpersing; art. 157 Sr. opzettelijke brandstichting of opzettelijk te weeg brengen van een ontploffing of overstroming; art. 326 Sr. oplichting; art. 416 Sr. heiling.

Tabel 2: opleggingen onvoorwaardelijke terbeschikkingstellingen (inclusief tenuitvoerleggingen voorwaardelijke t.b.r.) al dan niet in combinatie met gevangenisstraf 1976 t/m 1980.

Jaar	Totaal aantal	Waarvan in combinatie met gevangenisstraf
1976	104	78
1977	103	78
1978	103	65
1979	66	49
1980	83	62

De vraag hoe in die gevallen de verhouding was tussen de duur van de vrijheidsstraf en de duur van de terbeschikkingstelling, is nog niet te beantwoorden.

Met name van de laatste 2 à 3 jaar zijn de terbeschikkingstellingen niet beëindigd.

Hieronder wordt de verhouding aangegeven tussen de duur van de vrijheidsstraf en de duur van de terbeschikkingstelling bij personen van wie de t.b.r. is beëindigd tussen 1 september 1979 en 1 september 1980 en tussen 1 september 1980 en 1 september 1981.

Tabel 3: verhouding duur toegemeten vrijheidsstraf en duur terbeschikkingstelling bij personen van wie de t.b.r. werd beëindigd tussen 1 september 1979 en 1 september 1980 en tussen 1 september 1980 en 1 september 1981.

Toegemeten vrijheidsstraf	Looptijd tbr			
	t/m 3 jr.	4 jr. of 5 jr.	6 jr. en langer	totaal
1 september 1979—1 september 1980				
Geen vrijheidsstraf ¹	19	3	4	26
Tot 6 maanden	17	6	6	29
6 maanden—1 jaar	12	6	3	21
1 jaar—3 jaar.	3	8	2	13
3 jaar en langer	11	1	1	13
Totaal	60	24	16	102
1 september 1980—1 september 1981				
Geen vrijheidsstraf ¹	4	3	5	12
Tot 6 maanden	8	11	9	28
6 maanden—1 jaar	7	6	5	18
1 jaar—3 jaar	6	4	2	12
3 jaar en langer	6	0	3	9
Totaal	31	24	24	79

¹ In een aantal gevallen was aan de terbeschikkingstelling een (soms zeer langdurige) plaatsing in een krankzinnigen-gesticht voorafgegaan.

Tabel 4: opleggingen t.b.r. 1972 t/m 1980 onderscheiden naar voorwaardelijke en onvoorwaardelijke t.b.r.

Jaar	Onvoorw. tbr ¹	Voorwaard. tbr
1972	114 (14)	111
1973	95 (10)	73
1974	101 (14)	onbekend
1975	99 (10)	61
1976	104 (8)	58
1977	103 (8)	63
1978	103 (15)	nog niet bekend
1979	66 (4)	nog niet bekend
1980	83 (3)	nog niet bekend

¹ Tussenhaakjes: waarvan tenuitvoergelegde voorwaardelijke tbr, dus «onvoorwaardelijk» geworden.